

Sygn. akt: I C 337/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 września 2022 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	sędzia del. Dorota Scott-Sienkiel Protokolant: st. sekr. sąd. Anna Szczepanek
-----------------	--

po rozpoznaniu w dniu 5 września 2022 r. w Olsztynie na rozprawie

sprawy z powództwa T. N. (1) i M. N. (1)

przeciwko Bankowi (...) S.A. z siedzibą w W.

o ustalenie i zapłatę

I. ustala, że umowa kredytu hipotecznego nr (...) z dnia 11 czerwca 2008r. zawarta pomiędzy powodami T. N. (1) i M. N. (1) a (...) Bankiem S.A. we W. (poprzednikiem prawnym pozwanego) jest nieważna,

II. zasądza od pozwanego Banku (...) S.A. z siedzibą w W. łącznie na rzecz powodów T. N. (1) i M. N. (1):

- kwotę 726.177,48 (siedemset dwadzieścia sześć tysięcy sto siedemdziesiąt siedem zł 48/100) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 26.09.2022r. do dnia zapłaty,

- kwotę 16.660,00 (szesnaście tysięcy sześćset sześćdziesiąt zł 00/100) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 26.09.2022r. do dnia zapłaty i w pozostałym zakresie oddała powództwo o zapłatę,

III. nakazuje zwrócić pozwanemu ze Skarbu Państwa (Sąd Okręgowy w Olsztynie) kwotę 182,07 zł tytułem niewykorzystanej części zaliczki,

IV. zasądza od pozwanego Banku (...) S.A. z siedzibą w W. łącznie na rzecz powodów T. N. (1) i M. N. (1) kwotę 13.402,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu- z ustawowymi odsetkami za okres od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

sędzia del. Dorota Scott-Sienkiel

Sygn. akt: I C 337/20

UZASADNIENIE

Powodowie T. N. (1) i M. N. (1) pozwem z dnia 30 kwietnia 2020 r. (data nadania) skierowanym przeciwko Bankowi (...) S.A. w W. wnieśli o:

1) ustalenie nieistnienia pomiędzy stronami stosunku prawnego kredytu, w związku z nieważnością umowy kredytu hipotecznego nr (...) zawartej w dniu 11 czerwca 2008 r. pomiędzy T. N. (1) i M. N. (1), a (...) Bank S.A. z siedzibą we W. (jako poprzednikiem prawnym pozwanego),

2) zapłatę przez pozwanego (Bank (...) S.A. z siedzibą w W.) łącznie na rzecz powoda (T. N. (1) i M. N. (1)) kwoty 726.177,48 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 14 marca 2020 r. do dnia zapłaty, tytułem zwrotu nienależnych świadczeń w postaci rat kredytu spełnionych przez powoda na rzecz pozwanego i jego poprzednika prawnego w okresie od dnia 5 maja 2010 r. do dnia 7 stycznia 2020 r. w związku z wykonywaniem umowy kredytu nr (...) zawartej w dniu 11 czerwca 2008 r., z uwagi na nieważność ww. umowy,

3) zapłatę przez Pozwanego (Bank (...) S.A. z siedzibą W W.) łącznie na rzecz powoda (T. N. (1) I M. N. (1)) kwoty 16.660,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia złożenia pozwu do dnia zapłaty, tytułem zwrotu nienależnych świadczeń spełnionych przez powoda jako opłatę refinansującą koszt ubezpieczenia niskiego wkładu własnego za okres ochrony 2011r. - 2020 r., na podstawie kredytu hipotecznego nr (...), sporządzonej w dniu 11.06.2008 r., z uwagi na nieważność ww. umowy;

4) zwrotu przez pozwanego (Bank (...) S.A. z siedzibą w W.) łącznie na rzecz powoda (T. N. (1) i M. N. (1)) kosztów postępowania według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego (w wysokości dwukrotnej stawki minimalnej) i opłaty skarbowej od pełnomocnictwa wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w zapłacie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia, którym je zasądzone do dnia zapłaty,

ewentualnie:

5) zapłatę przez pozwanego (Bank (...) S.A. z siedzibą w W.) łącznie na rzecz powoda(T. N. (1) i M. N. (1)) kwoty 316 332,67 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od 14.03.2020 r. do dnia zapłaty, tytułem zwrotu nienależnych świadczeń spełnionych przez powoda na rzecz pozwanego i jego poprzednika prawnego w okresie od dnia 5.05.2010 r. do dnia 7.01.2020 r., wynikających ze spełniania rat kredytu w wysokości wyższej, niż należna po wyeliminowaniu z umowy kredytu hipotecznego nr (...) zawartej w dniu 11.06.2008 r. niedozwolonych postanowień stanowiących klauzulę indeksacji kredytu kursem franka szwajcarskiego,

6) zapłatę przez pozwanego (Bank (...) S.A. z siedzibą w W.) łącznie na rzecz powoda (T. N. (1) i M. N. (1)) kwoty 16.660 zł (słownie: szesnaście tysięcy sześćset sześćdziesiąt złotych 00/100) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia złożenia pozwu do dnia zapłaty, tytułem zwrotu nienależnych świadczeń spełnionych przez powoda jako opłatę refinansującą koszt ubezpieczenia niskiego wkładu własnego za okres ochrony 2011 r. - 2020 r., na podstawie kredytu hipotecznego nr (...), sporządzonej w dniu 11,06.2008 r., po wyeliminowaniu z umowy kredytu hipotecznego nr (...) zawartej w dniu 11.06.2008 r. niedozwolonych postanowień stanowiących klauzulę ubezpieczenia niskiego wkładu własnego,

7) zwrotu przez pozwanego (Bank (...) S.A. z siedzibą w W.) łącznie na rzecz powoda (T. N. (1) i M. N. (1)) kosztów postępowania według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego w wysokości dwukrotnej stawki minimalnej oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w zapłacie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia, którym je zasądzone do dnia zapłaty."

W uzasadnieniu wskazali, że zawarta przez strony umowa zawiera w sobie postanowienia stanowiące niedopuszczalną modyfikację stosunku prawnego – umowy kredytu bankowego, narusza zasady swobody umów oraz zasady współzycia społecznego ponieważ jest sprzeczna z właściwością umowy kredytu, a przez to jest niezgodna z definicją legalną zawartą w art. 69 ust.1 ustawy Prawo Bankowe i prowadzi do obejścia prawa a także jest sprzeczna z przepisami o umownej waloryzacji świadczeń tj. art. 385¹ § 2 k.c. gdyż posługuje się dwoma różnymi miernikami wysokości świadczenia. Dodatkowo powodowie wskazali, że umowa kredytu łącząca strony postępowania prowadzi do sytuacji w której jedna ze stron (kredytodawca) może dowolnie wpływać na zakres zobowiązania drugiej strony (kredytobiorcy), co zaprzecza naturze stosunku obligacyjnego w rozumieniu art. 353¹ k.c. Jednocześnie strona powodowa podniosła,

że umowa kredytu bankowego narusza zasadę wzajemności i zachowania ekwiwalentności świadczeń, równości stron poprzez uprzywilejowanie kredytodawcy i narusza obowiązek informacyjny spoczywający na kredytodawcy, który jako podmiot profesjonalny nie przekazał kredytobiorcy informacji w zakresie działania zastosowanej w umowie klauzuli indeksacyjnej. Powyższe w konsekwencji, zdaniem strony powodowej, prowadzi do nieważności czynności prawnej w myśl art. 58 § 1 i 3 k.c. (pozew k. 5-38)

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictw.

W uzasadnieniu pozwany podniósł, że powodowie nie posiadają interesu prawnego w powództwie o ustalenie nieważności umowy i zakwestionował roszczenie powodów co do zasady, a także zaprzeczył twierdzeniom powodów, jakoby postanowienia umowy (...) przewidujące indeksację kredytu walutą obcą (CHF) jak również odnoszące się do ubezpieczenia niskiego wkładu własnego miały charakter niedozwolony, nie zostały indywidualnie uzgodnione, kształtowały prawa i obowiązki powodów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszały ich interesy. Zdaniem pozwanego umowa kredytu (...) z dnia 11 czerwca 2008 r. jest ważna. Powodowie zostali przez pozwanego bank wyczerpująco poinformowani o zasadach indeksacji, wpływie indeksacji kredytu do waluty obcej na zakres ich zobowiązań, a także o skutkach finansowych niekorzystnej zmiany stóp procentowych oraz kursów waluty indeksacji dla ich zobowiązania, zgodnie z obowiązującą w dacie zawarcia przez powodów spornej umowy Rekomendacją Komisji Nadzoru Finansowego tzw. Rekomendacji S. Pozwany podniósł także zarzut przedawnienia (odpowiedź na pozew k. 145-216).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powodowie we wniosku kredytowym zawnieśli do poprzednika prawnego pozwanego banku ((...) Bank S.A.) o kwotę 1.164.999,63 zł, jako walutę wskazując CHF, z przeznaczeniem na budowę domu systemem gospodarczym. Wraz z wnioskiem powodowie złożyli oświadczenie, że są świadomi zmiennego oprocentowania kredytu, które może ulec podwyższeniu w związku ze wzrostem stopy referencyjnej WIBOR lub LIBOR. Jednocześnie oświadczyli, że po przedstawieniu oferty kredytu w złotych oraz indeksowanego do waluty obcej, dokonują wyboru oferty kredytu indeksowanego do waluty obcej. Przedłożona symulacja obejmowała stawkę WIBOR na poziomie 6,05% i LIBOR – 2,84% dla kredytu w wysokości 200.000 zł.

(wniosek kredytowy k. 222-225, oświadczenie k. 226, symulacja kosztów obsługi kredytu k. 227)

W dniu 11 czerwca 2008 r. powodowie zawarli z (...) Bank S.A. we W. umowę kredytu hipotecznego nr KH/00003012 na kwotę 1.189.388,62 zł indeksowanego do waluty CHF (§1 ust. 3.1 i 3.5) z okresem kredytowania 348 miesięcy, płatnego w ratach annuitetowych z przeznaczeniem na dokończenie budowy nieruchomości o refinansowanie kredytu zaciągniętego w innym banku lub instytucji na cele mieszkaniowe. Na dzień sporządzenia umowy kwota kredytu wyrażona w walucie obcej według kursu kupna waluty określonego w Tabeli obowiązującej w banku wynosiła 591.706,19 CHF, miała charakter informacyjny i nie stanowiła zobowiązania banku (§1 ust. 4).

W umowie wskazano, że kredyt jest oprocentowany według zmiennej stopy procentowej, składającej się ze stałej w okresie kredytowania marży banku (1,10%) oraz aktualnej w danym kwartale stopy bazowej, ogłaszanej w Tabeli obowiązującej

w banku. W przypadku zmiany stopy bazowej określonej dla danej waluty lub zmiany parametrów finansowych rynku pieniężnego i kapitałowego w kraju, którego waluta jest podstawą indeksacji, mogła nastąpić zmiana wysokości oprocentowania, o której każdorazowo zawiadamiał bank kredytobiorców i poręczycieli na piśmie. Ryzyko związane ze zmianą wysokości stopy bazowej oraz ryzyko kursowe wynikające

z wahań ceny danej waluty w okresie spłaty ponosił kredytobiorca. Na dzień zawarcia umowy oprocentowanie kredytu w stosunku rocznym wynosiło 3,94 % (§ 6 ust. 2 oraz § 1 pkt. 3.13 umowy oraz § 8 ust. 8 Regulaminu).

Zgodnie z umową bank zobowiązał się uruchomić kredyt w sześciu transzach w drodze przelewu środków na podstawie złożonej dyspozycji wypłaty środków w ciągu 60 dni od zawarcia umowy z zastrzeżeniem, że uruchomienie środków następuje do 5. dnia roboczego po zawarciu umowy i spełnieniu warunków w niej określonych oraz regulaminie i złożeniu dyspozycji wypłaty (§ 6 ust. 3 Regulaminu).

W § 6 ust. 1 Regulaminu wskazano, że wysokość zadłużenia z tytułu udzielonego kredytu indeksowanego do waluty obcej wyrażona jest w walucie obcej, po przeliczeniu uruchomionych środków po kursie kupna danej waluty zgodnie z Tabelą obowiązującą w dniu ich uruchomienia.

Wysokość rat kapitałowo–odsetkowych miała być określona w walucie obcej, a spłacana w PLN, po przeliczeniu po kursie sprzedaży danej waluty zgodnie z Tabelą obowiązującą w dniu poprzedzającym spłatę rat określonym w umowie. Spłata rat następowała poprzez obciążenie wskazanego w umowie rachunku bankowego kredytobiorcy. O dotrzymaniu terminu spłaty raty decydowała data wpływu środków na rachunek kredytobiorcy w banku (§ 11 ust. 5, 8 i 9 Regulaminu i § 7 ust. 6 umowy).

Tabelę określono jako tabelę oprocentowania, tabelę kursów walut oraz tabelę opłat i prowizji banku dla kredytów i pożyczek hipotecznych, obowiązujące w banku, dostępne w placówkach, na stronie internetowej oraz pod numerem infolinii telefonicznej, stanowiące integralną część umowy (§ 2 ust. 14 Regulaminu).

Ani w umowie, ani w regulaminie nie wyjaśniono mechanizmu dokonywania podstawy mechanizmu wymiany walut, w szczególności nie wyjaśniono powodów mechanizmu ustalania kursów tabeli banku branych do przeliczenia wypłaconego kredytu.

Bank zastrzegł sobie prawo do zmiany regulaminu oraz stawek procentowych i kwotowych ujętych w tabeli w okresie obowiązywania umowy, tych ostatnich, wyłącznie z ważnych przyczyn wymienionych w regulaminie (§18 ust. 4 i 6 regulaminu).

Zgodnie z § 4 ust. 2 umowy dodatkowym zabezpieczeniem było ubezpieczenie niskiego wkładu własnego w wysokości 3,0% kwoty kredytowanego brakującego wkładu własnego tj. dla pierwszego okresu 36-miesięcznego kwota opłaty refinansującej wynosiła 6.914,00 zł.

W dniu 15 lipca 2008r. strony podpisały aneks nr (...) do umowy, postanawiając, że zabezpieczeniem kredytu będzie hipoteka kaucyjna do kwoty stanowiącej 200% kwoty kredytu w walucie kredytu tj. 2.378.777,24 zł na nieruchomości położonej w T. działka (...), (...)-(...) S..

Następnie aneksem nr (...) z dnia 24 lipca 2009 r. nowe brzmienie otrzymał pkt 3 ust. 3.6 i 3.9 zgodnie z którymi okres spłaty kapitału został określony na 333 miesiące, a okres karencji na 15 miesięcy. Nowe brzmienie otrzymał także § 5 pkt 2 – Sposób uruchomienia kredytu

(umowa k.71-76v., aneks nr (...) k. 77, aneks nr (...) k. 78- 80, Regulamin udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych przez (...) Bank S.A. k. 81-84v., pismo dot. zmian w regulaminie k. 85-90, wydruk księgi wieczystej k. 91-96, zaświadczenie o obsłudze kredytu k. 98, zaświadczenie o poniesionych kosztach kredytu hipotecznego k. 99-103)

Kredyt został powodom wypłacony w siedmiu transzach:

1. w dniu 17 czerwca 2008 r. w kwocie 487.899,63 zł, co stanowiło równowartość 242.109,78 CHF, po kursie 2.0152,
2. w dniu 17 czerwca 2008 r. w kwocie 17.474,99 zł, co stanowiło równowartość 8671,59 CHF, po kursie 2.0152,
3. w dniu 17 czerwca 2008 r. w kwocie 5.951,00 zł, co stanowiło równowartość 2953,05 CHF, po kursie 2.0152,
4. w dniu 3 lipca 2008 r. w kwocie 185.800,00 zł, co stanowiło równowartość 92.571,37 CHF, po kursie 2.0071,

5. w dniu 18 września 2008 r. w kwocie 86.200,00 zł, co stanowiło równowartość 42.840,81 CHF, po kursie 2.0121,
6. w dniu 5 listopada 2008 r. w kwocie 106.340,00 zł, co stanowiło równowartość 48.246,45 CHF, po kursie 2.2041,
7. w dniu 18 grudnia 2008 r. w kwocie 147.660,00 zł, co stanowiło równowartość 59.394,23 CHF, po kursie 2.4861.

(zaświadczenie o udzieleniu kredytu hipotecznego k. 97-97v., wnioski o wypłatę kredytu hipotecznego k. 249-253)

Pismem z dnia 18 lutego 2020 r. powodowie skierowali do pozwanego reklamację, w której wnosili o zwrot nienależnie pobranych świadczeń.

W odpowiedzi na otrzymaną reklamację pozwany bank poinformował, że nie znajduje podstaw do uwzględnienia zarzutów sformułowanych w piśmie, dotyczących rzekomej nieważności całej umowy, czy też abuzywności klauzul indeksacyjnych dotyczących ubezpieczenia niskiego wkładu własnego, jak również kierowanych pod adresem Banku żądań, w tym zapłaty wskazanych w piśmie kwot.

(reklamacja k. 104-107v., odpowiedź na reklamację k. 108-109v.)

Powodowie zawarli umowę kredytu w celu sfinansowania budowy domu jednorodzinnego. W toku postępowania kredytowego powodowie byli informowani, że frank szwajcarski jest stabilną walutą, a raty będą niższe niż raty w kredycie złotówkowym. Powodom nie tłumaczono mechanizmu indeksacji, nie było możliwości negocjacji warunków umowy.

(przesłuchanie powoda T. N. k. 484-485v., przesłuchanie powódki M. N. k. 485v.-486)

Kredytobiorcy w okresie od dnia uruchomienia kredytu 17 czerwca 2008 r. do dnia 7 stycznia 2020 r. dokonali spłat w PLN tytułem rat odsetkowych i kapitałowo-odsetkowych w kwocie 792.958,74 zł, w tym w okresie od 5 maja 2010r. do 7 stycznia 2020r.- w kwocie 726.177,48 zł (792.958,74 zł minus kwota spłacona do dnia 6.04.2010r., tj. 66.781,26 zł). Nadpłata w spłacie kredytu powstała w całym okresie jego spłaty do 7 stycznia 2020 r. w wyniku pobierania przez pozwanego rat spłat z zastosowaniem przeliczeń do waluty szwajcarskiej, w stosunku do tego, co mógłby pobrać w wykonaniu umowy pozbawionej postanowień umożliwiających takie przeliczenia wynosi 328.254,02 zł, w tym w okresie od 5 maja 2010r. do 7 stycznia 2020r.- w kwocie 315.349,73 zł (726.177,48 zł minus 410.827,75 zł, tj. kwota, która powinna być spłacona w okresie od 5 maja 2010r. do 7 stycznia 2020r. (opinia uzupełniająca biegłej sądowej I. Ł. k. 607-609, opinia biegłej sądowej I. Ł. k. 539-556)

Sąd zważył, co następuje:

Stan faktyczny został ustalony na podstawie dokumentów, a w zakresie wyżej wskazanym ponadto na podstawie zeznań świadków i zeznań strony powodowej (do których Sąd ograniczył dowód z przesłuchania stron). Na podstawie zeznań zawnioskowanych przez pozwanego świadków i zeznań powodów niemożliwe okazało się dokonanie jednoznacznych ustaleń dotyczących treści ustnych informacji i pouczeń przekazywanych przy zawarciu umowy. Świadek A. Ż. uczestniczył w zawarciu umowy jedynie jako drugi pełnomocnik banku i nie pamiętał okoliczności jej zawarcia. Świadek S. P. pamiętała okoliczności zawarcia umowy i powodów. Świadek ten zeznał, że na etapie jej spotkania z powodami nie doszło do negocjowania warunków umowy kredytu. Świadek nie przedstawiała powodom kwestii dotyczących ryzyka, symulacji. S. P. nie pamiętała czy powodowie mieli zdolność kredytową w walucie PLN. Jak wskazał świadek umowa kredytowa zawierana była na wzorze, do którego wprowadzało się dane klientów i parametry kredytu.

Sąd pominął dowód z zeznań świadka R. F., a nadto z opinii biegłego z zakresu bankowości, uznając, że nie będzie on istotny do rozstrzygnięcia sprawy. Podstawą oceny ważności umowy oraz abuzywności jej poszczególnych zapisów były przedłożone przez strony do niniejszej sprawy dokumenty. Bezprzedmiotowe było przeprowadzanie wnioskowanych przez pozwanego dowodów na okoliczność wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z kapitału czy też wykazania rynkowości stosowanych kursów walut, ponieważ spór opiera się na ocenie ważności umowy oraz tego,

czy jej poszczególne postanowienia były dozwolone, nie było więc potrzeby dokonywania żadnych specjalistycznych ustaleń z dziedziny finansów i bankowości.

Roszczenie powodów, w pierwszej kolejności, opierało się na ustaleniu, że nie istnieje między pozwanym a powodami stosunek prawny kredytu na podstawie umowy nr (...), zawartej w dniu 11 czerwca 2008 r. Powyższe żądanie powodowie opierali na twierdzeniu, że świadczenie w umowie było nieokreślone, co skutkowało niemożliwością ustalenia wysokości rat kapitałowo–odsetkowych, a nadto kwoty wypłaty udostępnionego kredytu. W ocenie powodów, tak skonstruowana umowa nie spełniała wymogów określonych w Prawie bankowym – również pod względem ścisłego określenia zmiennego oprocentowania.

Omawiane tu żądanie powodów jest osadzone w art. 189 k.p.c., który wymaga od strony żądającej ustalenia wykazania interesu prawnego. Sąd podziela argumentację strony powodowej, że ma ona interes prawny w żądaniu nieważności umowy, ponieważ tylko orzeczenie ustalające zniesie wątpliwości stron i zapobiegnie dalszemu sporowi wynikającemu z umowy. Jednocześnie, ewentualne podzielenie przez Sąd argumentacji o nieważności umowy tylko na potrzeby rozstrzygnięcia o zapłatę wynikać będzie nie z sentencji wyroku, lecz z uzasadnienia, a nie ma pewności, czy będzie to uznawane w innych postępowaniach w kategorii powagi rzeczy osądzonej, a ponadto orzeczenie stwierdzające nieważność umowy może dawać podstawę również do stwierdzenia nieważności hipoteki ustanowionej na zabezpieczenie kredytu.

W tym stanie rzeczy, w pierwszej kolejności rozważyć należało, jaki jest charakter umowy podpisanej między stronami i czy wskazywane przez powodów postanowienia miały charakter niedozwolony. Zacząć należy jednak od kwestii ogólnej zgodności umowy z prawem.

Sporna tu umowa kredytu indeksowanego do waluty obcej spełnia część wymagań art. 69 ustawy – Prawo bankowe (w brzmieniu obowiązującym w dacie jej zawarcia). Określone były strony umowy, kwota i waluta kredytu (podana w złotych), cel, na jaki został udzielony, zasady i termin jego spłaty. Prawdopodobnie tej nie zmienia postanowienie, że kwota udzielonego kredytu miała być indeksowana kursem waluty obcej. Wymaga bowiem podkreślenia, że w przeciwieństwie do umowy kredytu denominowanego znana była w tym przypadku od początku kwota kredytu w złotych. Art. 358¹ § 2 k.c. przewiduje możliwość zastrzeżenia w umowie, że wysokość zobowiązania, którego przedmiotem od początku jest suma pieniężna, zostanie ustalona według innego niż pieniądź miernika wartości. W przepisie chodzi o pieniądź polski, a innym miernikiem może być również waluta obca. Zasady wypłaty kredytu w złotych i spłaty również w złotych nie pozostawiają wątpliwości, że strony zamierzały zawrzeć umowę kredytu bankowego w tej właśnie walucie. Dopuszczalność prawna kredytów indeksowanych walutą obcą wynika z wyraźnego wskazania tego rodzaju kredytów w treści art. 69 ust. 2 pkt. 4a i ust. 3 prawa bankowego oraz wprowadzenie art. 75b prawa bankowego, na podstawie nowelizacji tej ustawy, które to zmiany weszły w życie z dniem 26.08.2011 r. Trudno uznać, aby konstrukcja umowy kredytu indeksowanego była sprzeczna z prawem (zwłaszcza, że art. 69 prawa bankowego w brzmieniu obowiązującym od 26.08.2011 r. wprost wspomina o tego rodzaju kredytach) lub zasadami współżycia społecznego, skoro ryzyko takiego ukształtowania stosunku prawnego obciąża obie strony.

Przechodząc do zarzutów strony powodowej skierowanych ku nieważności umowy opartej o klauzule abuzywne, w pierwszej kolejności podnieść należy, że z art. 353¹ k.c. wynika że strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego. Sam mechanizm indeksacji, a także zasada zmiennego oprocentowania, wbrew wywodom powodów nie jest sprzeczna z naturą stosunku. Gdyby tak było, kredyty indeksowane nie zostałyby wskazane w przepisach jako jeden z rodzajów umów kredytowych. Ryzyko zmiany kursu waluty przyjętej jako miernik wartości świadczenia z zasady może wywoływać konsekwencje dla obu stron – w przypadku podwyższenia kursu podwyższając wartość zobowiązania kredytobiorcy w stosunku do pierwotnej kwoty wyrażonej w walucie wypłaty, a w przypadku obniżenia kursu – obniżając wysokość jego zadłużenia w tej walucie.

Zupełnie inną kwestią jest to, czy w związku z konsumenckim charakterem umowy (w sprawie niniejszej bezspornym było, że powodowie zawarli umowę kredytu jako konsument) zachodzi bezskuteczność postanowień umownych na zasadzie art. 385¹ §1 k.c. – z dalszymi tego konsekwencjami.

Zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. § 2 - Jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie. § 3 - niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta. § 4 - ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje. Klauzulą niedozwoloną jest postanowienie umowy zawartej z konsumentem (lub wzorca umownego), które spełnia (łącznie) wszystkie przesłanki określone w przepisie art. 385¹ k.c.: 1) nie jest postanowieniem uzgodnionym indywidualnie; 2) nie jest postanowieniem w określającym główne świadczenia stron; 3) kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Wszelkie klauzule sporządzone z wyprzedzeniem są klauzulami pozbawionymi cechy indywidualnego uzgodnienia i okoliczności tej nie niweczy fakt, że konsument mógł znać ich treść. Uznanie, że treść danego postanowienia umownego została indywidualnie uzgodniona, wymagałoby wykazania, że konsument miał realny wpływ na konstrukcję niedozwolonego (abuzywnego) postanowienia wzorca umownego, zaś konkretny zapis był z nim negocjowany.

Po wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) z 3.10.2019 r. w sprawie C-260/18 na tle wykładni dyrektywy 93/13/EWG należy przyjąć, że postanowienia w tym zakresie podlegają kontroli w celu stwierdzenia, czy nie mają charakteru niedozwolonego, jeżeli nie zostały sformułowane jednoznacznie (art. 385¹ § 1 zd. drugie k.c.). Według umowy, wysokość zobowiązania powodów (konsumentów) będzie przeliczana z zastosowaniem dwóch rodzajów kursów waluty indeksacyjnej – kredyt wg kursu kupna, zaś rata wg kursu sprzedaży. W obu przypadkach chodzić miało o kursy pozwanego banku publikowane w niezdefiniowanej Tabeli. Konkretny sposób ustalania kursu nie został opisany ani w umowie, ani w regulaminie i żadne z zawartych w nich postanowień nie wskazuje w jaki sposób tworzona jest Tabela, z zastosowaniem jakich obiektywnych czynników ustalano kurs kupna i sprzedaży waluty indeksacyjnej. To przyznało bankowi jednostronną swobodę w zakresie ustalania kursu waluty indeksacyjnej. Nie ma podstaw, na gruncie zebranego materiału dowodowego, w szczególności zeznań powodów, do przyjęcia, że postanowienia umowy w zakresie mechanizmu ustalania kursu waluty, stanowiącej narzędzie waloryzacji kredytu i wyznaczającej wysokość zobowiązania powodów względem pozwanego, zostały w przypadku umowy stron uzgodnione indywidualnie.

Dalej należało rozważyć, czy – skoro zakwestionowane postanowienia dotyczą głównego przedmiotu umowy – są wystarczająco jednoznaczne i czy wynikające z nich prawa lub obowiązki stron zostały ukształtowane sprzecznie z dobrymi obyczajami lub w sposób rażąco naruszający interesy powodów jako konsumentów.

Powtórzyć w tym miejscu należy, że w umowie nie wskazano, w jaki konkretnie sposób tabela kursów banku jest ustalana. To zaś nie pozwala na jednoznaczne określenie postanowień i konsekwencji płynących dla kredytobiorcy. Nie można uznać, aby postanowienia indeksacyjne były wystarczająco jednoznaczne. Przyznanie sobie przez pozwanego jednostronnej kompetencji do swobodnego ustalania kursów przyjmowanych do wykonania umowy prowadzi do wniosku, że były one sprzeczne

z dobrymi obyczajami i naruszały rażąco interesy powodów w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., oceniane na datę zawarcia umowy. Dla uznania postanowienia umownego za niedozwolone wystarczy taka jego konstrukcja, która prowadzi do obiektywnej możliwości rażącego naruszenia interesów konsumenta, przy czym bez znaczenia pozostaje sposób wykonania umowy stron w tym zakresie. Zgodnie z art. 385² k.c. ewentualna abuzywność postanowień umowy podlega

badaniu na datę jej zawarcia z uwzględnieniem towarzyszących temu okoliczności i innych umów pozostających w związku z umową objętą badaniem. Bez znaczenia jest więc, jakie możliwości mieli powodowie w zakresie ewentualnej zmiany warunków spłaty określonych w umowie.

Postanowienia umowy zatem miały charakter niedozwolony w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., a w związku z tym nie wiążą powodów. Wyeliminowanie ich

i związanie stron umową w pozostałym zakresie, czyli przy zachowaniu postanowień dotyczących indeksacji kredytu, oznaczałoby, że kwota kredytu wypłaconego powodom powinna zostać przeliczona na walutę szwajcarską, a powodowie w terminach płatności kolejnych rat powinni je spłacać w walucie polskiej, przy czym żadne postanowienie nie precyzowałoby kursu, według którego miałyby nastąpić takie rozliczenia. Nie ma możliwości wyeliminowanych postanowień zastąpić żadnym innym kursem waluty.

Zgodnie z wiążącą wszystkie sądy Unii Europejskiej wykładnią dyrektywy 93/13/EWG dokonaną przez TSUE w powołanym już wyżej wyroku z dnia 3.10.2019 r. w sprawie C-260/18:

a) w przypadku ustalenia, że w umowie zostało zawarte postanowienie niedozwolone w rozumieniu dyrektywy (którą implementowały do polskiego porządku prawnego przepisy art. 385¹ i nast. k.c.), skutkiem tego jest wyłącznie wyeliminowanie tego postanowienia z umowy, chyba że konsument następczo je zaakceptuje,

b) w drodze wyjątku możliwe jest zastosowanie w miejsce postanowienia niedozwolonego przepisu prawa o charakterze dyspozytywnym albo przepisem, który można by zastosować za zgodą stron, o ile brak takiego zastąpienia skutkowałby upadkiem umowy i niekorzystnymi następstwami dla konsumenta, który na takie niekorzystne rozwiązanie się nie godzi (pkt 48, 58 i nast. wyroku TSUE),

c) nie jest możliwe zastąpienie postanowienia niedozwolonego przez odwołanie się do norm ogólnych prawa cywilnego, nie mających charakteru dyspozytywnego, gdyż spowodowałoby to twórczą interwencję, mogącą wpłynąć na równowagę interesów zamierzoną przez strony, powodując nadmierne ograniczenie swobody zawierania umów (dotyczy m.in. art. 56 k.c., art. 65 k.c. i art. 354 k.c. - por. w szczególności pkt 57-62 wyroku TSUE),

d) w przypadku ustalenia, że wyeliminowanie postanowień niedozwolonych powoduje zmianę charakteru głównego przedmiotu umowy, nie ma przeszkód, aby przyjąć, zgodnie z prawem krajowym, że umowa taka nie może dalej obowiązywać (por. w szczególności pkt 41-45 wyroku TSUE),

e) nawet jeżeli skutkiem wyeliminowania niedozwolonych postanowień miałyby być unieważnienie umowy i potencjalnie niekorzystne dla konsumenta następstwa, decyzja co do tego, czy niedozwolone postanowienia mają obowiązywać, czy też nie, zależy od konsumenta, który przed podjęciem ostatecznej decyzji winien być poinformowany o takich skutkach (por. w szczególności pkt 66-68 wyroku TSUE).

Przenosząc zatem powyższe uwagi na stan faktyczny niniejszej sprawy, należy wskazać, że brak możliwości stosowania norm o charakterze ogólnym nie pozwala na sięgnięcie do domniemanej woli stron lub utrwalonych zwyczajów (art. 65 k.c. i art. 56 k.c.), które w odniesieniu do innych stosunków prawnych pozwalały na ustalenie wartości świadczenia określonego w walucie obcej np. przez odniesienie się do tej waluty według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski.

W ocenie Sądu brak określenia kursów wymiany i możliwości uzupełnienia umowy w tym zakresie skutkuje koniecznością wyeliminowania z niej całego mechanizmu indeksacji, który - określony przy pomocy niedozwolonych postanowień dotyczących kursu wymiany - jawi się w całości jako sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszający interesy kredytobiorcy - konsumenta.

Abuzywność mechanizmu indeksacji nie jest jednak przyczyną nieważności umowy, ponieważ po wyeliminowaniu postanowień niedozwolonych, odwołujących się do waluty obcej możliwe byłoby zachowanie umowy w pozostałym zakresie, okrojonym do waluty polskiej – o ile postanowienia dotyczące oprocentowania pozbawione byłyby wady.

Pozbawione jednak nie były. Okoliczność tą Sąd uwzględnił z urzędu. W świetle orzecznictwa Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości na gruncie art. 6 ust. 1 dyrektywy nr 93/13, nieuczciwość wobec konsumenta pewnych postanowień umownych powinna być przez sąd dostrzeżona z urzędu i z urzędu też sąd powinien zastosować wobec tych postanowień sankcję braku związania nimi konsumenta.

W myśl art. 69 ust. 2 pkt 5 ustawy Prawo bankowe umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany. Stosownie zaś do brzmienia przepisu art. 76 pkt 1 ww. ustawy zasady oprocentowania kredytu określa umowa kredytu, z tym że w razie stosowania stopy zmiennej należy określić w umowie kredytowej warunki zmiany stopy procentowej kredytu. Uznać należy, że jest to element konstrukcyjny umowy kredytowej, a zatem jest elementem przedmiotowo-istotnym, którego brak skutkowałby możliwością uznania takiej umowy za nieważną od samego początku, albowiem umowa kredytu ma charakter odpłatny, zaś oprocentowanie jest wyrazem tej zasady.

Zgodnie z treścią umowy, oprocentowanie ustalone zostało według zmiennej stopy procentowej, składającej się ze stałej marży banku oraz aktualnej w danym kwartale stopy bazowej ogłaszanej w Tabeli obowiązującej w banku. Oprocentowanie kredytu w stosunku rocznym w dniu zawarcia umowy wynosiło 3,94 %, w tym zmienna stopa bazowa 2,84 % i stała marża 1,81% (obie pozycje zawarte na pierwszej stronie umowy pod numerami: (...)). Rozwinięcie tematu oprocentowania zawarto w § 8 ust. 8 regulaminu: „Zmiana wysokości oprocentowania może następować w przypadku zmiany właściwej dla danego kredytu stopy bazowej o współczynnik zmiany określony w tabeli”. I tu nie ma jednak zawartych żadnych zasad kształtowania zmiany oprocentowania. Sięgając do Regulaminu, czytamy w jego §2 ust. 13, jak kształtowana jest stopa bazowa dla kredytów w PLN – WIBOR 3M (ppkt a) oraz jak kształtowana jest dla kredytów denominowanych w CHF – LIBOR 3M (ppkt b). Nie ma tu jednak wyjaśnienia, jak kształtowana jest dla kredytów indeksowanych do CHF – jakim jest kredyt sporny w niniejszej sprawie.

Oznacza to, iż w przedmiotowej umowie kredytowej zostały wskazane warunki zmiany wysokości oprocentowania, jednakże warunki te niewątpliwie są warunkami bardzo ogólnymi. Zawarte w umowie postanowienie przewiduje możliwość zmiany oprocentowania wedle nieprecyzyjnych kryteriów. Na podstawie tak skonstruowanego postanowienia niewiadomym jest, jakie zmiany parametrów finansowych na rynku pieniężnym i kapitałowym wpływają na wysokość oprocentowania, nadto - czy zmiana oprocentowania dopuszcza jedynie wzrost czy także obniżenie stopy bazowej. O ile zatem kredytobiorca był świadomy zmiennego oprocentowania, tak nie posiadał wiedzy, od czego to zmienne oprocentowanie jest zależne.

Podnieść należy, że sposób określania przez banki warunków zmiany stopy procentowej kredytu powinien podlegać ocenie z punktu widzenia naruszenia interesów konsumenta i w tym zakresie banki powinny zachować szczególną staranność, w szczególności w odniesieniu do precyzyjnego, jednoznacznego i zrozumiałego dla konsumenta określenia tych warunków (orzeczenia Sądu Najwyższego: wyrok z dnia 5 kwietnia 2002 roku, II CKN 933/99, uchwała składu 7 Sędziów z dnia 6 marca 1992 roku, III CZP 141/91, uchwała składu 7 Sędziów z dnia 22 maja 1991 roku, III CZP 15/91 oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 10 lutego 2012 roku, VI ACa 1460/11). Klauzula zmiennego oprocentowania, choć dozwolona i powszechnie stosowana w umowach długoterminowych, nie może mieć charakteru blankietowego, lecz powinna dokładnie wskazywać czynniki (okoliczności faktyczne) usprawiedliwiające zmianę oprocentowania oraz relację między zmianą tych czynników, a rozmiarem zmiany stopy procentowania kredytu, określając precyzyjnie wpływ zmiany wskazanych okoliczności na zmianę stopy procentowej, a więc kierunek, skalę i proporcję tych zmian. W przeciwnym razie dokonywana przez bank w czasie trwania umowy kredytowej zmiana stopy oprocentowania kredytu nosiłaby cechy uznaniowości i dowolności.

Sporny zapis dotyczący oprocentowania kredytu nie pozwala wyprowadzić konkretnego wniosku co do powtarzalnego mechanizmu zmian oprocentowania. Nie określono w nim wagi poszczególnych parametrów, sposobu i kierunku dokonania zmiany oprocentowania. Klauzula ta jest nieczytelna i nieweryfikowalna dla przeciętnego konsumenta, który jako konsument nie jest zobligowany do posługiwania się pojęciem z dziedziny ekonomii.

W zaistniałej sytuacji umowa kredytowa nie określała szczegółowego sposobu ustalania oprocentowania kredytu, przez co powodowie byli zdani na arbitralne decyzje banku w tej kwestii. Treść kwestionowanych postanowień umożliwiała bankowi jednostronne kształtowanie sytuacji konsumenta w zakresie wysokości jego zobowiązań wobec banku, przez co zakłócona została równowaga pomiędzy stronami przedmiotowej umowy. To powodowało, że postanowienia te były sprzeczne z dobrymi obyczajami oraz w sposób rażąco naruszały interesy konsumenta.

W konsekwencji, § 6 ust. 2 umowy i § 8 ust. 8 Regulaminu należy uznać za sprzeczny z art. 69 pkt. 5 w zw. z art. 76 Prawa bankowego na podstawie art. 58 § 1 k.c.

Blankietowe określenie zmiennego oprocentowania prowadzi jednocześnie do dwóch wniosków – że następuje pierwotna nieważność umowy jako niespełniającej jednego z elementów przedmiotowo istotnych zawartych w ustawowej definicji umowy kredytu oraz że niezależnie od tego klauzula zmiennego oprocentowania jest abuzywna (dotyczy to wszystkich opisanych wyżej postanowień umowy i regulaminu na nią się składających), a to prowadzi do wniosku, że zachodzi również tzw. wtórna nieważność umowy – wynikająca właśnie z tej abuzywności.

Łączna eliminacja klauzul abuzywnych umowy zarówno w zakresie mechanizmu indeksacji, jak i oprocentowania powoduje, że nie nadaje się do wykonania, bowiem nie są zachowane elementy zasadniczo dla niej istotne. Z uwagi na brak sposobu określenia oprocentowania nie jest zachowany element odpłatności umowy kredytu, a ustalone raty w PLN nie dają się wyodrębnić. Eliminacyjny skutek pominięcia klauzul abuzywnych, przy zastosowanych zapisach umownych nie pozwala wykonywać umowy.

W ocenie Sądu, skoro oprocentowanie miało być zmienne, nie można utrzymać umowy z zachowaniem w ramach oprocentowania tylko jednego jego składnika – marży banku, ponieważ marża ta jest stała.

Wobec powyższego umowa kredytowa zawiera w sobie obligatoryjny składnik określony w art. 69 ust 2 pkt 5 prawa bankowego wysoce niejasny i niedoprecyzowany. Braków tych nie da się zapełnić w żaden sposób i umowa nie nadaje się do wykonania, co prowadzi i tą drogą do wniosku, że zawarta została jako nieważna (niezgodna z art. 69 pr. bank. i tym samym sprzeczna z prawem i nieważna - art. 58 k.c.).

Uwzględnienie roszczenia głównego czyni bezprzedmiotowym rozpoznawania żądań zgłoszonych jako ewentualne (wyłącznie na wypadek stwierdzenia, że sporna umowa jest ważna i dalej wiąże strony).

Nieważność umowy oznacza, że nie istnieje stosunek zobowiązaniowy między stronami, jaki miałby powstać w wyniku jej zawarcia. W konsekwencji, strony, które zawarły nieważną umowę, powinny sobie zwrócić wzajemnie otrzymane świadczenia. Skoro bowiem podstawa tych świadczeń została uznana za nieważną i sprzeczną z prawem, świadczenia te są świadczeniami nienależnymi w rozumieniu art. 410 k.c. Zgodnie z nim w przypadku świadczeń nienależnych zastosowanie znajdują przepisy art. 405 i nast. k.c., które przewidują obowiązek zwrotu korzyści uzyskanych kosztem innej osoby. Wyjaśnić także należy, że stwierdzenie, że świadczenie spełnione przez kredytobiorcę na podstawie postanowienia abuzywnego jest świadczeniem nienależnym, oznacza, że podlega ono zwrotowi. Spełnienie świadczenia wypełnia przesłankę zubożenia po stronie powodów, a uzyskanie tego świadczenia przez pozwanego – przesłankę jego wzbogacenia (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku V Wydział Cywilny z dnia 18 grudnia 2020 r., V ACa 447/20, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, publ.). Stosownie do uchwały składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2021 r., mającej moc zasady prawnej, jeżeli bez bezskutecznego postanowienia umowa kredytu nie może wiązać, konsumentowi i kredytobiorcy przysługują odrębne roszczenia o zwrot świadczeń pieniężnych spełnionych w wykonaniu tej umowy. Kredytobiorca może żądać zwrotu świadczenia od chwili, w której umowa kredytu stała się trwale bezskuteczna. Zatem Sąd kieruje się utartą już w ostatnim orzecznictwie tzw. „teorią dwóch kondycji”, zakładającą zasądzenie na rzecz kredytobiorcy pełnej sumy kwot spłaconych bankowi z pozostawieniem do osobnego procesu lub do zarzutu potrącenia kwot wypłaconych przez bank.

Stosując teorię dwóch kondykcji, Sąd stwierdza więc, że suma uiszczona przez powodów tytułem rat kapitałowo-odsetkowych w łącznej kwocie 726.177,48 zł i tytułem opłaty refinansującej koszt ubezpieczenia niskiego wkładu własnego w wysokości 16.660 zł była świadczeniem nienależnym w rozumieniu art. 410 k.c. (gdyż świadczonym na podstawie niedozwolonych postanowień umowy skutkujących nieważnością umowy) i podlegają zwrotowi na podstawie art. 405 k.c.

Nie zachodzą przy tym przesłanki negatywne wymienione w art. 411 k.c., ponieważ powodowie nie wiedzieli, że nie są zobowiązani (gdy świadczyli, początkowo nie zdawali sobie sprawy z prawnej możliwości wzruszenia umowy, a później – wobec niejednolitości orzecznictwa - nie mogli nabrać ani obiektywnego, ani subiektywnego przekonania o uprawnieniu do wstrzymania się ze spłatami), spełnienie świadczeń wobec banku nie czyni zadość zasadom współzycia społecznego, świadczenia nie zostały spełnione w zadośćuczynieniu przedawnionemu roszczeniu i nie były spełniane zanim wierzytelność stała się wymagalna. Trudno też zakładać, by bank otrzymane świadczenia zużył lub utracił w taki sposób, że nie jest już wzbogacony.

Z tych przyczyn ustalona wyżej suma stanowi świadczenie nienależne w rozumieniu art. 410 k.c. (gdyż świadczonym na podstawie niedozwolonych postanowień umowy) i podlega zwrotowi na mocy art. 405 k.c. z odsetkami od dnia wyroku do dnia zapłaty. Podstawą dla rozstrzygnięcia w tym zakresie jest argumentacja tożsama, z tą która odnosi się do początku biegu przedawnienia, a została zawarta w uzasadnieniu uchwały SN z 7 maja III CZP 6/21), w którym to wyrażono zapatrywanie, iż w przypadku roszczeń restytucyjnych, termin przedawnienia rozpoczyna swój bieg w momencie powzięcia wiedzy (albo przy wykazaniu oczekiwanego rozsądku z chwilą powinności powzięcia takiej wiedzy czy świadomości) o niedozwolonych postanowieniach umownych. Wskazać należy, że to do powodów należała ostateczna i wiążąca Sąd decyzja co do dochodzonych roszczeń w tym czy powodowie ostatecznie podtrzymają zarówno roszczenie ustalenie nieistnienia stosunku prawnego umowy kredytu, jak i roszczenia pieniężne zawarte w pozwie. Swoboda ta jest pozostawiona konsumentowi do dnia wyrokowania. Wobec powyższego nie sposób uznać, że Bank pozostawał w opóźnieniu w zapłacie, jeżeli to ostateczne żądanie powodów rzutuje na kształt wyroku. Dopiero w chwili ogłoszenia wyroku pozwany Bank uzyskał wiedzę jak ostatecznie kształtują się roszczenia powodów i jednocześnie rozpoczął swój bieg termin naliczania odsetek ustawowych za opóźnienie.

Nienależne świadczenie zasądzono więc w punkcie II wyroku, oddaleniu podlegało jedynie roszczenie odsetkowe za okres przed wydaniem wyroku w niniejszej sprawie – wszystko to na wyżej wymienionych podstawach prawnych.

Pozwany podniósł zarzut przedawnienia roszczenia powodów w zakresie żądania zapłaty. Podniesiony przez pozwanego zarzut nie zasługuje na podzielenie. Pobranie środków z rachunku bankowego powodów przez Bank następowało w wyniku nieważnej czynności prawnej nie można tego określić jako świadczenia okresowego. Zastosowanie zatem znajdzie co do zasady w niniejszej sprawie dziesięcioletni termin przedawnienia, albowiem roszczenie powodów powstało przed zmianą przepisów wprowadzonych ustawą z 13 kwietnia 2018 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 poz. 1104). Zgodnie bowiem z art. 5 ust. 3 ww. ustawy do przysługujących konsumentowi roszczeń powstałych przed dniem wejścia jej w życie i w tym dniu jeszcze nieprzedawnionych, których terminy przedawnienia są określone w art. 118 i art. 125 § 1 kodeksu cywilnego, stosuje się jego przepisy w brzmieniu dotychczasowym. Skoro zatem powodowie dochodzą roszczenia z tytułu pobranych im środków w okresie pomiędzy 5 czerwca 2009 r. do 6 kwietnia 2020 r. to w dacie wejścia w życie zmienianych przepisów – 9 lipca 2018 r. – dziesięcioletni termin przedawnienia nie upłynął, a zatem ma on zastosowanie w dalszym ciągu w zakresie roszczeń powodów z tytułu zapłaty. Należy odwołać się też do wyroków TSUE z dnia 22.04.2021 r. w sprawie C-485/19 i z dnia 10.06.2021 r. w sprawie C-6-9/19 oraz w połączonych sprawach od C-776/19 do C-782/19 uznając w tej mierze zarzut za bezskuteczny. Zgodnie z wyrokami TSUE, przepisy dyrektywy 93/13/EWG w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich sprzeciwiają się przedawnieniu roszczeń konsumenckich, mających na celu stwierdzenie, że dane postanowienia umowne mają charakter nieuczciwy, jednak nie sprzeciwiają się przedawnieniu roszczeń restytucyjnych będących następstwem takiego stwierdzenia. Co więcej, bieg terminu przedawnienia takich roszczeń nie może się skończyć przed datą powzięcia przez konsumenta wiedzy o

niedozwolonym charakterze takiego postanowienia, względnie przed dniem, w którym przy zachowaniu przeciętnej staranności wiedzę taką mógł obiektywnie rzecz biorąc powziąć. „Należy zauważyć, że termin przedawnienia może być zgodny z zasadą skuteczności tylko wtedy, gdy konsument miał możliwość poznania swoich praw przed rozpoczęciem biegu lub upływem tego terminu.”(teza 46 do wyroku do wyroku TSUE C 776/19).

Wskazano tam również, że zasadę skuteczności ochrony praw konsumentów „...należy interpretować w ten sposób, że stoi ona na przeszkodzie krajowemu uregulowaniu przewidującemu, że wytoczone przez konsumenta powództwo o zwrot kwot nienależnie wypłaconych na podstawie nieuczciwych warunków umownych w rozumieniu dyrektywy (...)lub warunków sprzecznych z wymogami dyrektywy (...) podlega trzyletniemu terminowi przedawnienia rozpoczynającemu bieg w dniu, w którym nastąpiło bezpodstawne wzbogacenie.” (teza 66 do wyroku TSUE z dnia 22.04.2021 r. w sprawie w sprawie C-485/19). Podnoszono jednak, że z uwagi na tak krótki okres przedawnienia w prawie krajowym – 3 lata, nie można tego uznać za czas możliwy na podjęcie stosownej reakcji przez konsumenta. Podobnie wcześniej omawiany wyrok TSUE dotyczy 5 letniego okresu przedawnienia liczonego w prawie francuskim od dnia zawarcia umowy. W prawie polskim okres przedawnienia tego typu roszczeń wynosił 10 lat tak więc jest w ocenie Sądu dostatecznym na pozyskanie stosownej wiedzy i podjęcie kroków procesowych przez konsumenta.

Podobne stanowisko do wyroku TSUE, w dniu 7 maja 2021 r zajął polski Sąd Najwyższy. Sąd uznał, iż rozpoczęcie biegu terminu przedawnienia rozpoczyna się w momencie zakwestionowania umowy frankowej - złożenia reklamacji, wystosowania wezwania do zapłaty, złożenia pozwu w Sądzie.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c. poprzez obciążanie pozwanego obowiązkiem ich zwrotu na rzecz powodów w całości. Powodowie ulegli swemu żądaniu w nieznacznym zakresie tj. odnośnie odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 30.04.2020r. do 25.09.2022 r.

W pkt III wyroku Sąd na podstawie na podstawie art. 84 ust. 1 i 2 u.k.s.c. w zw. z art. 80 ust. 1 i 2 u.k.s.c. nakazał zwrócić powodom niewykorzystaną zaliczkę na opinię biegłego w wysokości 182,07 zł.

Na koszty procesu po stronie powodów składały się: opłata od pozwu (1.000 zł), opłata za pełnomocnictwo (34 zł), opłaty ze pełnomocnictwa substytucyjne (68 zł) wynagrodzenie pełnomocnika w stawce wynikającej z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (10.800) zł, zaliczka uiszczona na poczet opinii biegłego (1500 zł).

Łącznie powodowie ponieśli koszty w wysokości 13.402,00 zł i taką kwotę na ich rzecz należało zasądzić tytułem zwrotu kosztów procesu z ustawowymi odsetkami za okres od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

Jednocześnie, Sąd nie znalazł podstaw do przyznania wynagrodzenie w stawce wyższej niż minimalna. Zakres czynności zawodowego pełnomocnika powodów w przedmiotowej sprawie należał do typowych w tego rodzaju sprawach – w których wielokrotnie tenże pełnomocnik już występował.